

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díj:</i>		A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoki —, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.
Egész évre	4 frt.	—	
Félévre	2 „	Kéziratok nem adatnak vissza.	
Negyedévre	1 „		

Megvan.

(*) Épeszü ember elgondolni sem tudja, mi minden lehetséges már Magyarországon; amit különben egy szabadelvű honatya úgy ütött nyélbe, hogy azt mondotta: minden lehetséges, vagyis inkább: semmi sem lehetetlen. Ő a politikáról értette ugyan, mi azonban hajlandók vagyunk hinni, hogy in ordine juris, vagyis a törvényalkotás és jogszolgáltatás rendjében is eljutunk, sőt már is eljutottunk odáig, hogy elmondhatjuk: semmi sem lehetetlen. Nehogy pedig akárki azzal vádolhasson bennünket, hogy ezt csak amugy hevenyében dobtuk oda, készek leszünk a dolog érdemére vonatkozólag okainkat is felhozni. Szász Gerő kollegánk tudvalevőleg rendkívül kedveli Agliardi bécsi pápai nunciust, akitől sem azt nem irigyli, hogy előkelő európai miveltiségű ember, sem azt, hogy kardinális lesz belőle, amiben utdó aánk főkurátorának is vagyon némi érdeme, míg ő, t. i. a mi nt. aa. — kénytelen halálos holtig azon a sovány lelki koszton élni, hogy főkurátora államférfiúi zseniálitását parentálgassa a a Közölyben. Ez az Agliardi tehát Váradon a jogakadémiai professzor urak által üdvözöltetvén, mint szintén jogvégzett ember, válaszában előhozta az ősi római jogforrásokat, a miből a híres magyar jogásznemzet hírlapokban vitézkedő tollas népe rögtön ki-sütötte, hogy ecco! a nuncius beleavatkozott a magyar belügyekbe, mivelhogy a római (szerintük: pápai) mintákra utalta őket a jog rendszerének tanulmányozásában. Mi magunk nem dicsekedhetünk az ősi jus romanumban való jártassággal, annyit azonban szavahihető tudós emberektől hallottunk, hogy annyiféle licitáció, prokatori sportula stb. nem volt, mint ma. No de ez nem tartozik a felvett tárgyra. Mert épen csak annyit akarunk tisztázni, hogy mai nap mindent másképp kell érteni, mint a

hogy írva és mondva van; törvényt, ministeri enun-ciátiót stb. Innen van, hogy becsületes embernek mai napság nem jó nyilvánosan felszólalni, mivelhogy egészen mást hoznak ki beszédéből, mint amit ő mondott. Most ez a modern eljárás, felfogás, stb. — Ezen elv alkalmazásával be kell ismerünk, hogy felesleges immár a remitens papság ellen u. n. szószékparagrafust alkotni, vagyis büntetőjogi szájkosarat, mert az már megvan. Feltalálta a győri kir. ügyészség, még pedig a nagy Szilágyi Dezső fenomenális jogi feltaláló tudományának szigoru logikai rendje szerint, a magyar jogászvilág testes bálványának széles nyomain haladva. Van ugyanis a magyar büntető törvénykönyvnek egy helye (§.) amelyet még akkor alkottak meg — amikor polgári házasságnak még hire hamva se volt nagy Magyarországon s amely §. tiltja a bevett vallások, nemzetiségek, társadalmi osztályok, ugy-színtén a tulajdonjog és a házasság jogi intézménye ellen való izgatást. Abban pedig egy a ratio codificationis, valamint az azóta kifejtett magyarázat és joggyakorlat ezideig teljesen egyetértettek, hogy a nevezett törvénytiszakasz ezélja az ország társadalmi nyugalmát biztosítani korunk két szellemi kórsága: a nemzetiségi izgatás, a szocialistikus és anarchis-tikus tanok ellen, különösen e két utóbbiról tudva lévén, hogy a vagyont, a tulajdonjogot meg a házasságot gyökerében támadják meg azáltal, hogy a vagyonnak és a nőknek közösségét hirdetik és kö-vetelik. A polgári házasság pedig tulajdonkép csak házasságkötési forma lévén, az ellene való „izgatás“ már csak ez okból sem eshetik a fentidézett §. san-ctiója alá. De nem azért van ebben az országban annyi kiváló beamter-jogtudós, hogy efféle kicsiség-ekben kétségbe essék. Ime a győri ügyészség meg-cselekedte az említett paragrafuson a császármetszést s ami a törvény szövegében így hangzik: „vagy a

ki a házasság jogintézménye ellen izgat" . . . azt keresetlevelében így idézi: „vagy aki a házassági jog intézménye ellen izgat.“ Világos, hogy így remekül klappol, hiszen az 1894. évi XXX. t. cz.-nek is az a címe: Törvény a házassági jogról. Azt se mondja senki, hogy ebben nincs logika. Dehogy nincs. A világ összes jogász népe ugy tudta eddig, hogy minden szerződés azon jogelvek szerint ítélendő meg, amelyek érvényben voltak akkor, amidőn megkötöttet: az új házasságjogi Szilágyi-lex mégis felbont saját jogelvei szerint olyan házasságokat, amelyek a régi jogállapotnak az újól sokban merőben eltérő elvei szerint kötöttek. Mivel pedig szent igaz, hogy a bove majore discit arare minor, miért ne lehetne a B. T. K. hivatolt §-ába belemagyarázni az új felfogást? Hát ezen csak nyugodjunk meg, mivel ez is a pacifikációhoz tartozik.

A mai állapot.

Engem erősen bánt, nekem nagyon rosszul esik, midőn az emberek kisebb nagyobb gyülekezetein megjelenve, csak bánatos szomorú arcokat látok. Fáj a lelke az embernek, midőn látja lépten-nyomon a szegényedést és hallja a panaszt, az elkeseredés fájdalmas kifejezéseit.

Majdnem könnyet hullatok, midőn a dicső elődök unokáit rongyos ruhában lehorgasztott fölvel látom szédelegni! Szidjuk-e a népet, szemére vessük-e elsatnyulását, hogy ősi erejét elveszítette? Nincs miért. Én őt nem okozom, hanem igen azokat, kik sima nyájaskodással bozza simulnak, hozzá leereszkednek, tudatlanságát, becsületességét felhasználják, hogy vagyonába belekapaszkodhassanak s tönkre tegyék. Erkölése megvan romolva, nincs lelki ereje, azt mondják. Szerintem ennek sem ő az oka, hanem azok, kik nem elégedve meg vagyonával, megkedveltették a néppel a koresma büzhödt levegőjét, ezzel erkölcsében megrontották és rontják ma is, hogy szegényedjék és satnyuljon.

Es mindez történik most, abban a korban, melyben a jelszó: felvilágosodás, melyben mindentűt a nép művelésével foglalkoznak.

Gyönyörű felvilágosodás az, mely a világosság forrását a hitet ki akarja tépni a nép lelkéből s helyette a bűn, a lelki aggodalmak, kínódások nyomorult sötét tárházát nyitja fel előtte. Gyönyörűműveltség az, mely ruha és ruha közt különbséget tesz; mely előnyét, fölényét arra basználja fel, hogy elődjék s más nyomorba süllyeszzen.

A jobbágyság alól felszabadult a nép s rabszolga lett. Rabszolgája szenvedélyeinek, mikkel megismertette, miknek szabad utat nyitott e kor műveltsége; rabszolgája lett a pénzfároknak, a töképezéseknek. Ezek előtt meghunyászkodva kunyorál; ezeknek bordja minden falatját; ezeknek feláldozza meggyőződését s ezek előtt nyugodtan ballgatja, mint gunyolják hitét, vallását. Hála Istennek, hogy van kivétel de fájdalom, nagyobb részt ilyen a mai állapot. S mégis ezt a kort a felvilágosodás, a műveltség korszakának nevezik. Ez nem igaz!

Legegyszerűbben: a spekuláció korszaka, melyben egyedüli cél: a gazdagodás.

Ha le akarnám festeni a mostani állapotokat, nagyon szomorú képet kellene rajzolni. A nép megretteune, megtudná, hogy őt minek tartják, hogyan bánnak vele s elbámulnának sokan, ha tudnák, hogyan gondolkodik ő is.

Anarchistát nem láttam még bála Istennek, se élve, se halva s megrendülök, midőn mégis azoktól, kik még kevésbé láthatnak, olyan elveket hallok, mikről csak a nagy városok utcáin ámbolygó néptömeg tud.

Honnan származhattak ezen eszmék, mik szülték azokat, mik vezették az embereket ezekre, ha nem e kor, mely valástalan irányu, mely műveltségét nem Isten eszméjéből meríti, mely boldogítani akar Isten nélkül.

Vihar van! Az ár növekszik, a gátak itt-ott már szakadoznak. A torlaszokon mindennap nő a félelem. Az emberiség a helyett, hogy közös nyugalmas munkálkodással haladna végezelja felé a kinyilatkoztatott vallás és egyháza öléu, szétszakadoz. Egy része dühös, más része félelmes szemmel néz egymásra. Gondolkoznak a meguygatáson; gondolkoznak az életbiztonság megteremtésén. S nem találnak eszközt s módot. Nem is fognak, mig az emberiség lelkében újból helyét el nem foglalja az isteni félelem. A világ összes fegyverei s rendőrei nem képesek helyét pótolni ennek.

Még nincs veszve minden, mert Isten szolgálai közben állanak Jézus evangéliumával, de ha a mostani világkormányzó istentelen elvek valósulni fognak s az egyház szolgálai főnséges helyükről elmozdítatnak—akkor jaj lesz.

Miklós István.

Ninger Ignác.

1824—1895.

Egymásután távoznak el s hagynak el bennünket a kedves öreg urak, az egyházmegye nesorai. Távozásukkal ugy érezküd, mintba úr támadna szívünkben, egy-egy hur szakadna el, mely bennünket a földhözköst s fájo érzés támad szívünkben. Szavaik mintha még mindig esengenek fileinkben, mintha látnók megszokott, kedves arcvonásait, ugy szeretnök áltatni magunkat, hogy mindez egy roszt álom; itt vannak ők, még élnek körünkben. Azonban mindez hiába való, lelkük visszahivhatlanul egy jobb hazába költözött, testüket a föld anyjai, de oly rideg hantjai földik.

Óriási részvét mellett temették el e hó 13-án Szeben városában a város apátplebánosát Ninger Ignácot. A belvárosi kath. iskola, az állami fiu iskolák, a Terézvárbáz, az államfögyrnásium, az evangélikus iskolába járó kath. tanulók, az állami leányiskolák, az Orsolya és sz. Ferencz rendü szüzek iskolái, a cehéek, a hadtestparancsnokság, egyháztanács, oltáregylet, politikai hatóságok, a különböző vallásfelekezetek, az összes papság s beláthatlan néptömeg példás rendben vett részt a boldogultnak utolsó útján. Midőn az összes kerületi papság segédkezése mellett felhangzottak a gyász szertartás hangjai, sok szem telt meg könnyekkel. A kath. templom harangjainak bús zengésébe részvétteljesen bele vegyültek az evangélikus nagy templom harangjai, mintha szomoruan hirdették volna: egy derék férfival újból kevesebb van a földön.

A ki ismerte a kedves Ninger bácsit, még az is, ki talán csak futólagosan érintkezett vele, nem felejtette el őt

többé. Megnyerő, kedves külseje, barátságos, szeretetre méltó modora önkéntelenül vonzott s nem csak hívei, hanem a más felekezetűek is kivétel nélkül kedvelték. Neki ellenségei nem voltak soba, mert ő is mindenkit szeretettel vont magához.

Egy hosszú, érdemekkel és munkával telt élet alkonyán van joga büszkeséggel visszatekinteni a lefolyt időkre a jó munkásnak. Ninger a munka harezát élte utolsó napjáig harezolta, szünet nélkül s el merem mondani, hogy sohasem lankadt, nem fáradt el. Utolsó éveiben is, midőn az aggkor és betegségek meggyengíték erőit, szelleme azért tüzes, ifjui élénkségének maradt, kihatólt az messze irodájának falai, közül s kiterjedt nagy plebániájának legaprólékosabb ügyeire is. Tapasztalatainak tárházát soba sem zárta el senki elől, ki hozzá fordult s nyílt egyenes szavakkal fejezte ki gondolatait s intézkedett mindenben. A nehéz helyzetben és körülmények között, melyek állásában annyi tappintatosságot, lelkipásztori óvatosságot és okosságot igényelének, megállotta helyét úgy, hogy kivétel nélkül mindenki tiszteletét és elismerését kiérdemelte. Pedig itt Szebenben a szász és román egyházi és kulturai központban, hol gör. nem egyesült metropolita, evangélikus szuperintendens székel, elgondolhatni, hogy a kath. plebánosnak nem könnyű a helyzete. Nemzetiségi-leg a szász nemzet központjába, a plebánia híveit tekintve, kik tulnyomó részben német ajknak, összhangzásba hozni állását magyar érzületével, a magyar haza követelményeivel, mennyi óvatosság, mennyi körültekintés, okosság szükséges, hogy a katolicizmus ügye, melyet képvisel, kárt, hátrányt, mellőzést ne szenvedjen.

A bányavidéknek azon helysége, mely Erdélynek egyelmes főpásztorunkat ajándékozta, volt szülőhelye a boldogultnak. 1847-ben szentelték föl pappá. Majd kolozsvári káplán lett. A forradalom viharai itt érték őt el. Az akkori állapotok és szellem hazafias lelkét ő neki is megragadták: többször nemzetközi szolgálatot is tett s a császáriak elől ő is menekült, de egy kisebb odisseai bolyongás után visszatért állomásra Sokszor utánozhatlan humorral beszélt el, miként állott őrt mint nemzetőr. A cizlinder kalap és német nadrág viselete elleni ellenszenv is e korszakból dátálódik, mely ellenszenv annyira ment, hogy a kerületi papsága közül soha sem mert senki olyan kalapot viselni, nem merté magát kitenni az esperes disgráciájának. Mint gyulafehérvári, később szebeni tanár, szerdahelyi, fővisi plebános, gyulafehérvári gym. igazgató, borbáudi adminisztrator, zalatnai s szebeni plebános derék, mintaserüi pap volt, ki híveinek javát szívében viselte, egyházának érdekeit mindig meg tudta védeni, szívjóságának tanujele kiskoru öcseseinek, árva hozzátartozóinak felnevelése, szárnya bocsátása. Csak ő tudná megmondani, hogy miért volt és maradt szegénynek egész életében, miért viselt sokszor kopott reverendát, felültöt. Hja kellett ez a szegény rokonoknak, kik a pap bácsiban atyát és mindent feltaláltak.

Mint tanár, gym. igazgató, mint lelkész a hol csak állomásozott megtudta kedvelteni magát. Tanítványai úgy mint hívei kivétel nélkül szeretettel és lelkesedéssel emlegették mindenütt mai napig is. Alkotásai inkább buzgó kötelesség teljesítésben nyilvánultak, mint nagyobb művekben, de mindentűtt a hol tett és működött buzgalmanak és tapintatosságának emlékei sokáig fenmaradnak.

Paptársai, alattvalói iránt nyájas, szeretetre méltó, a

nemes és jó lelkek sajátosságával birt: inkább szeretet, mint szigor által hatni. Társalgása egészséges, humorral teli, élvezetteljes, tanulságos. Jókora vastagságu könyvet lehetne irni humoros mondásaiból, reminiscenciáiból. Nyílt társalgása nélkülözötte a diplomátikus simaságot, de mindig hü visszatükrözöje volt egyenes jellemének, nemes szívének. Ha valaha valakinek kedve lesz megírni az erdélyegyházmezei kiválóbb papok jellemrajzát, Ninger originalis alakjában bizonyára bálás tárgyra fog találni.

Elköltözött már ő is oda, a honnan többé nincs visszatérés. Igaz ugyan, a százados tölgynek, mely felett annyi vihar szárguldott el, agait annyi vihar tördöste le, gyökerében és törzsében annyi fereg rágódott, enyészetre minden nap készen kell állanunk, minden nap várhatjuk az utolsó rohamot, mely életerejének utolsó maradványát is megsemmisíti. Oh, de mennyire fáj annak pusztulása! Az aggkor már önmagában intés, hogy bármelyik perczen készen álljunk, de ki nem remél és vár magának még napokat? Váratlan volt Ninger eltávozása. Reggel, délben még hallottuk szeretetteljes szavait, kórágán sem hagyta el humora s d. u. 5 óra-
kor végsőt sohajtott, megállott nemes szívének szerkezete. Adjon az örök Irgalmasság dicsőült lelkének annyi részt az örök boldogságból, a mennyiért tisztelői és hátramaradottai esengenek. Legyen áldott még poraiban is.

Prokupék.

Tanító gyűlés.

Főtisztelendő Szerkesztő Ur!

A csikmezei hivatalos tanító-testület csiki járásköre folyó évi május hó 4-én Csik-Szeredában az elemi népiskolánál tartotta meg rendes tavaszi gyűlését, melyről van szerencsém becses lapját a következőkben értesíteni.

Reggel 8 órakor pontosan megkezdődtek a gyakorlati tanítások mind a négy tanteremben. Tanítást tartott a helybeli tantestület: a leányok csoportjánál Bocskor Mariska az I. oszt. irva-olvasás, II. oszt. olvasmány tárgyalás, Lakatos Mihályné a III. oszt. a nyelvtanból, IV. oszt. számtanból; a fiúk csoportjánál Kiss Antal az I. osztályban beszéd és értelem gyakorlathól, II. oszt. számtanból; Veress Lajos a III. oszt. a földrajzból, V. oszt. számtanból.

Ezen idő alatt a kör tagjai már begyűltek 3 kivételével, kik a megjelenésben akadályozva voltak, teljes számmal s a tanítások bevégeztével Éltés Elek nyugalmazott kir. tanfelügyelőhöz bucsu tisztelgésre mentek, hol a testület szónoka Lakatos Mihály elnök érzékeny szavakban tolmácsolta a testület fájó érzelmét, mely áthatja minden tanító szívét, midőn szeretett vezérétől, hosszas és küzdelemteljes, de áldásos munkálkodás után jól megérdemelt nyugalomba vonulása folytán bucsu vesz, mert egy igazi jötevő, egy gondos édes atyától kell megválnia, ki nemes jó lelkével és szerető atyai szívével örök hálára kötelezte a tanító testület minden tagját. Végül azt kívánta, hogy még igen-igen sokáig élvezze a megérdemelt nyugalmat és tartson meg ezután is jó indulatában.

Az elhangzott lelkesült beszédre volt tanfelügyelőnk válaszulva, meghatva mondott köszönetet a szeretet és tisztelet ezen őszinte nyilvánításáért; visszatekintve hosszú társalgásos pályájára, kitejzte, hogy szolgálata kezdetén a

közsegi iskolák intézménye vármegyénkben még új lévén, nagy küzdelemmel járt, azonban látva, hogy lelkes és munkás tanítók veszik körül, kik bivatásuk magaslatán állanak, megkönnyebült a munka, együtt vállelve kivituk az eredményt s ma már hála Istennek vármegyénk tanügye olyan színvonalon áll, hogy arra mindenki büszkén tekintbet. A tanítók működéséhez sikert kívánva ezután is, magát szíves barát. ságukba ajánlotta.

Innen a testület Szabó Géza kir. tanfelügyelőhöz vonul, bemutató tisztelgésre, hol szintén Lakatos Mihály elnök üdvözölte az új tanfelügyelőt, s a tanító testület tiszteletének hódolatának és ragaszkodásának kifejezést adva, arra kérte, hogy fogadjá atyai pártfogásába s legyen meggyőződve, hogy a testület legfőbb törekvése oda fog irányulni, hogy kitartó munka és szorgalommal nagy becsű bizalmát és pártfogását kiérdemelhesse.

Új tanfelügyelőnk a testületet nagyon kegyesen fogadta és elismerőleg nyilatkozott, hogy a hagyományos szép szokáshoz híven megjelentek nála és iránta való tiszteletüknek és ragaszkodásuknak ilyen impozáns módon kifejezést adtak. A tanító testületet kitartó munkára buzdítva kifejezte, hogy a munkát, a szorgalmat mindig méltányolni fogja. Végül a tiszteletet szívesen hangon megköszönte.

A tanító testületre már az első találkozás igen kellemes benyomást tett, mert azonnal meggyőződünk, hogy egy felekül lelki, magas műveltségű tanférünt nyertünk, ki a tanítóknak lelkes vezére és kegyes atyja leend, a kinek fennlen lobogtatott zászlóját híven, lelkiismeretesen és lelkesedéssel fogjuk követni.

Mielőtt a gyűlés ismertetéséhez fognék, örömmel említem fel, hogy becses jelenlétükkel megtiszteltek a tanfelügyelő urak, Csedő István a város érdemes polgármestere, Kovács Antal iskolaszéki gondnok ur és a tanítókép. III. éves növendékei.

Elnök a gyűlést üdvözölvén, lelkesült megnyitói beszédében esetelte az egyleti működés célját és fontosságát, különösen hangsúlyozva a gyak. tanítások és azokra teendő tárgyilagos bírálatok hasznát és becsét; ez utóbbi tüntesse fel a tanításnak először fény-, azután árnyoldalát higgadtan és tapintatosan, ügyelve, hogy annak személyes éle ne legyen, melyet a tanácskozás egész menetén meg kell őrizni. Ezután az egyesületi közszellemet fejtegette és azt kívánta, hogy az lengje át egész egyesületi életünket állandóan s ezzel a gyűlést megnyitotta.

Olvastatott a mult gyűlés jegyzőkönyve, mely észrevétel nélkül elfogadtatott és hitelesítettett.

Buzás János indítványára a jegyzőnek a gonddal szerkesztett terjedelmes jegyzőkönyvért elismerést és köszönetet szavazott; Lakatos Mihály pedig újlag felkérte, hogy a mult gyűlésen felolvasott tartalomdus jelentését a debreczeni kiállításról szíveskedjék egyik lapban közzétenni.

Ezután a gyak. tanítások bíráltattak meg s a tett észrevételek után dicséretesen sikerülteknek mondattak ki.

A bírálat rendén több pedagógiai kérdés nyert tüzetes megvitatást, melyben mindenki egymás nézetét megérdemelt tiszteletben és méltánylásban részesítette, a vitatkozás mindvégig a megfelelő komolyság színezetével, a biggadt tanácskozás medrében folyt, kerülve a személyeskedésnek a legkisebb jelét is. Mai gyűlésünknek igazán tanulságos részét képezte.

A bírálattal kapcsolatban rámutattak a városi iskolánál lévő régi czélszerítlen iskolapadokra és a taneszközöknél észlelt hiányokra, melyre Csedő István Csik-Szereda város polgármestere azon szép és a tanügyre nézve nagy fontosságú kijelentést és ígéretet tette, miszerint a tapasztalt hiányokon, valamint az iskola minden szükségletein töle telhető módon segíteni, illetve új és a mai kor kívánalmainak megfelelő iskolai padok és felszerelés beállításának érdekében mindent elkövetni legfőbb kötelességének fogja tartani, ha az iskolaszék ez iránt a kellő időben előterjesztést teszen.

A gyűlés polgármester urnak ezen nagy bőderejű nyilatkozatáért elismerését és köszönetét fejezte ki.

Lakatos Mihályné a női kézi munkáról tartott egy talpra esett, hivatott és kiváló szakavatottságra valló csinos felolvasást. Az életből merített példákkal illusztrálva olyan szépen fejtegette az életbevágó női kézi munka tanítás célját, szükségességét és hasznát, hogy őszintén megvallva, ilyen korszerű, a gyakorlati életre kibató és találó érvekkel szépen váriált felolvasást régen hallottunk. A gyűlés meg is jutalmazta felolvasó nőt szünni nem akaró éljenzéssel, jegyzőkönyvileg elismerést és köszönetet szavazott és a munkát a jegyzőkönyvhöz csatolni határozta.

Buzás János a „Három arkangyal“ című mulattató hosszú költeményt szavalta el nagy tetszés között, melyért jegyzőkönyvi köszönet batározottatott.

A kiküldött bizottság az alapszabály tervezetről tett jelentést s egy kidolgozott alapszabály tervezetet és ügyrendelet terjesztett elő, melyet a gyűlés tudomásul vett s annak a nagy gyűlés elé terjesztésével az elnökség megbízottat.

Éltes János új tagnak bejelenti a csikgyimesrakotyási iskolánál működő tanítót Keresztes Károlyt.

A jelen gyűlésről való kimaradások igazolásának elintézése után elnök felhívja jegyzőt, hogy az utóbbi három év alatt a tanító gyűlésekről kimaradott tanító és tanítónők neveit olvassa fel. Mielőtt a felolvasás megkezdett volna, három indítvány is tétetett e tárgyban. András György azt indítványozta, hogy miután három év alatt előfordult többszöri mulasztást nehéz volna igazolni, batározza el a gyűlés, hogy az eddigi mulasztásoktól eltekint és jövőre az előforduló kimaradásokat szigoruan fogja elbírálni. Buzás János indítványa az, hogy mindenki szólíttassék fel, hogy a jövő gyűlésig mulasztását igazolja s a ki ezt nem tehetné, azzal szemben a miniszteri rendeletben előírt módon járjon el a gyűlés, mert másképp igen veszedelmes precedens alkotnának.

Éltes János azon indítványt teszi, hogy az ügy komolyságánál fogva, senkivel szemben nem szabad elnézőnek lenni, mindenki ismerte kötelességét s ha pontosan mindig a jövő gyűlésen kimaradását nem igazolta, az ő hibája: mondja ki a gyűlés, hogy aki magát mindig rendesen a a következő gyűlésig nem igazolta, a szabályrendeletben megszabott 2 frt pénzbírság hajtassék fel rajta.

Buttyán László esatlakozik az András György indítványához, mert hogy most egyszerre több mulasztásnak igazolásait kívánjuk, a melyre pontosan nem is emlékezünk, ez annyit tenne, hogy magunkat hazudni tanítsuk.

Elnök az indítványok felett felállással szavaztatott s a gyűlés nagy többséggel az András György és Buttyán László

által megokolt indítványt fogadta el, mely szerint az eddigi mulasztások felett napi rendre térünk és jövőre elnök komoly kijelentésével megerősítve az előforduló mulasztásokkal szemben szigorúan, a szabályrendeletnek megfelelőleg fog a gyűlés eljánni.

Eltes János indítványát fentartja.

Kovács Antal a meghívónak a „Népt. Lapjában“ való közzétételét indítványozza, mely el is határozottatott.

A jövő gyűlés helyül kijelöltetett Borzsova, idejének, tárgysorozatának megállapítása az elnökségre bízott.

Elnök a tárgysorozat bevégezése után a gyűlést bezárta és a testület majdnem minden tagja a tanfelügyelő urak és polgármester urral együtt a Huttek-féle vendéglőben ebédre vonult, hol pohárköszöntőkkel fűszerezve, a nap hátralévő részét vígan és kedélyesen töltöttük.

A főt. szerkesztő úrnak vagyok

Csik-Delucá, 1895 év május hó 6-án

alázatos szolgálója:

László Péter,

jegyző.

A papi nyugdíjalap ügye.

J e g y z ő k ö n y v,

mely felvétellett Brassóban a róm. kath. plebánia lakban 1895. év ápril 24-én a sepsi miklósvári róm. kath. esperesi kerület papságának gyűléséről.

Jelen vannak: Müller Ede brassói apát-plebános, kerületi főesperes mint elnök, Hofmán Mihály illyefalvi, Császár Károly miklósvári, Tódor József szentiváni, Kozma Imre köröspataki, Solyom Géza mikóujfalvi, Biró Mihály tömösi, Mártonfi Sándor töröcsvári, Kórodi Mihály türköszi plebánosok, Vargyasi Ferenc igazgató, Buslig József, Albert Ferenc brassói főgymn. paptanárok, Schwörer Sebestyén, ifj. Dr. Balázs Endre, Szekeres József brassói s Medgyesi János baróthi káplánok, dr. Sántha Albert áldozár. A jegyzőkönyvet vezette Fejér Manó sepsisztgyörgyi alesp. plebános kerületi jegyző.

Tárgyak: 1.) Az erdélyegyházmegyei papi nyugdíjintézet tervezett alapszabályainak megvitatása. 2.) Az esp. kerületi papság részéről az újabb 6 évi cyclusra a státusgyűlésre küldendő papi képviselőnek megválasztása.

1. Elnöklő apát főesp. ur a Szt.-lélek segítségével hívásért elmondott ima után a gyűlést egy magvas beszéddel nyitotta meg, a melyben a ker. papság figyelmét különösen is felhívja az értekezlet két fontos tárgyára s azután bemutatja Vincze István baróthi alesp. plebános s Szeles Anaklét kőhalmi lelkész leveleit, melyekben az illetők távol maradásukat igazolják.

Az elnöki megnyitó beszéd éljenzéssel fogadtatott s a két paptársnak meg nem jelenhetése tudomásul vétetett.

2. Elnök felolvastatja püspök ur ő nagyméltóságának idei 880 számú köriratát, a melyben a papság felhivatik, hogy az ezen körirathoz csatolt papi nyugdíjintézet alapjának tervezetét vegye beható tanácskozással megvitatás alá. E czélből a jegyző a jelzett alapszabály tervezetét egész terjedelmében felolvassa.

Az alapszabály tervezet 2 §-nál. a.) Vargyasi Ferenc az „agkor“ kifejezést nagyon tágan s ruganyosnak tartja s ajánlja, hogy e helyett tétetnék „40 évi szolgálat után“,

hogy így minden pap igénybe vehesse, ha akarja 40 évi szolgálat után a nyugdíjat.

Vargyasi módosítványa elfogadtatott.

b.) Az 5 § b) pontjához Buslig tanár oda tétetni kívánja: neesak a nyugdíjalap állásáról, hanem gyümölcsöztetése módjáról is a papság értesülést szerezzen a számadási kimutatások révén.

Ezen pótlási indítvány elfogadtatott.

c.) A 6 §-nál felszólal Medgyesi s úgy találja, hogy e § a fiatal papokat nagyon sújtja és ajánlja, hogy a tervezet készítő bizottság keressék fel, miszerint találna valamelyes módot miáltal a káplánok s a szűkebb ellátásu javadalmas lelkészek az illeték befizetésnél könnyítve leune.

Ezen ajánlat elfogadtatott.

d.) Dr. Balázs óhajtaná, hogy a nyugdíj kezelésére nézve külön szabályzat dolgoztatnék ki s ez minden egyes tagnak küldetnék meg.

e.) A 9 §-nál Buslig tanár kívánatosnak tartaná, hogy a számadásban fejeztetnék ki a módozat is, mely szerint kezelte-tik a nyugdíj alap vagyona; továbbá közöltetnék a nyugdíjasok névsora, s hogy kik és mennyi nyugdíjt élveznek?

Továbbá püspök ur ő excija nevezze ki még 2 vidéki ellenőrt, kik tiszteletdíjban nem részesülnének, de joguk lenne a számadásba bármikor betekinteni.

Elfogadtatott.

f.) A 13 §-nál Mártonfi indítványozza, hogy a nyugdíj-3 osztályu lenne t. i. 600, 800 és 1000 frt s ez utóbbinak megfelelőleg 25 frt. évi tagsági díj.

Ezen indítvány elfogadtatott.

g.) A X. t. 2. pontjánál elnök indítványozza, hogy az 5 éven belől is a megfelelő nyugdíjösszeg biztosítatnék. Elfogadtatott.

b.) Végül a 4 §-hoz két módosítás nyújtott be dr. Balás és Szekeres részéről.

Dr. Balás módosítása ez:

„Azonban a paptanároknak és katona lelkészeknek nyugdíja, tekintettel az ő különleges helyzetükre, a többi lelkészkezdő papság nyugdíjától eltérően a következő módon állapítatik meg: A paptanárok s katona lelkészek azon esetben, ha tanári vagy katona lelkészi nyugdíjuk nem érne fel azon nyugdíjösszegig, melyet a papi nyugdíjintézetbe való belépésük alkalmával maguknak biztosítani kívántak, az egyházmegyei papi nyugdíj intézet részéről is nyugdíjban fognak részesülni és pedig oly formán, hogy a papi nyugdíjintézet nyugdíjakat az említett összegig minden évben kiegészíti.

Ha azonban nyugdíjuk, melyet mint tanárok, illetve katona lelkészek élveznek a papi nyugdíj intézethez évenként befizetett tagsági díjnak megfelelő összegig felér, avagy azt felül mulja, akkor a papi nyugdíj intézet részéről nyugdíjra igényt nem tarthatnak, csakis a nyugdíjintézetbe évenként befizetett tagsági díjakat fogják visszakapni. Ha azonban nevezett paptanárok és katona lelkészek nyugdíjaztatásuk után lelkészkezdő papokká térnének, akkor sem papi nyugdíjra, sem vissza fizetésre igényt nem tarthatnak, de egyszersmind megszűnik befizetési kötelezettségük is“.

Szekeres módosítása ez:

„A gymn. paptanárok és katona papok befizetett nyugdíjaik fejében igényt tarthatnak arra, hogy az egyházmegyei nyugdíjalapból akár pótlólag akár — ha egyáltalán semmi más nyugdíjat nem buznának — a papi nyugdíj számukra kiutalványoztassék azon esetre, ha szolgálatképtelenné válnának azon idő előtt, a mely megkivántatik ahhoz, hogy az államtól teljes nyugdíjt nyerjenek, ugy azonban, hogy kétfelé fizetett nyugdíjaik fejében kedvezményül a megálapított papi nyugdíj maximumát kapják, míg ők csak a minimum befizetésére lennének kötelezve; de viszont az esetre, ha az államtól teljes nyugdíjt nyernek, ugy a papi nyugdíjból sem nyugdíjra, sem semmiféle recompensatióra igényt nem tarthatnak“.

Az értekezlet a Balás módosítását szótöbbséggel magáévá teszi. Szekeres módosítványát pedig az ő Fivánságára mint külön véleményt jegyzőkönyvbe veszi.

3.) Elnök felhívja az értekezletet a statusgyűlési papi képviselő megválasztására, felolvastatván az erre vonatkozó főpásztori leiratot.

Az értekezlet a távollevő Vincez István baróthi alesplebános, mint eddigi képviselőt megkérdendőnek határozza, hogy akarja-e e tisztet továbbra is megtartani s ha betegeskedése miatt erre nem lenne hajlandó, azon esetben Fejér Manót, megválasztott képviselőjének nyilváníttja.

4. Indítvány folytán e jegyzőkönyv hitelesítésével elnökileg megbizattak: Buslig s dr. Balás tagtársak.

Ezzel a jegyzőkönyv bezárattott s aláíratott

Kmf.

Fejér Manó,
jegyző.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

A katolicizmus Angliában.

Európa egyetlen más országában sem találunk napjainkban oly sajátos erjedést és hullámzást a vallási téren, minőt Angolországban a hivatalos anglikán és a katolikus egyház belélete fölmutat.

A katolikus egyház fejlődése és fölvirágozása az utolsó 50 év alatt valóban bámulatos. Ez az egyház, mely csak 1821-ben nyerte el az állami elismerést és emancipációt s melynek hierarchiáját IX. Pius 1850. szeptember 29-én kelt bullájával szervezte, 50 év alatt oly hódítást tett az angol társadalom minden rétegében, melyhez hasonlót az újabb korban alig találunk. Míg pl. 1840-ben csak 610.000 katolikus volt Angliában 551 pappal és 457 templommal: ma a 2 milliót jóval felülmúló katolikusokat 1 érsek és 14 püspök kormányozza; 2588 pap 1387 templomban vezet a katolikusok lelki ügyeit. Ugyancsak 1840-ben 19 kolostor volt, ma 195 férfi és 400 női kolostor van Angliában, melyek neveléssel, tanítással, és humanisztikus jó cselekedetek gyakorlásával foglalkoznak.

Ezek a számok mindennél hangosabban beszélnek. De honnét van e rohamos fejlődés? Az irek tömeges bevándorlásából ez még nem magyarázható meg. Ide egy más körülmény is járul. Az a hullámzás, erjedés az anglikán egyházban, mely a 40-es évek elején az oxfordi mozgalommal vette kezdetét s mely a tömeges megtéréseknek lett a forrása. Sehol Európában nem oly gyakoriak a megtérések, mint 50

év óta Angliában. Orby Shiplei, ki szintén konvertita, 1892-ben statisztikai adatok alapján mutatta ki, hogy az áttérések száma csak az utolsó 16 esztendő alatt meghaladta a 37 ezeret. S ezek a konverziók az angol társadalom minden rétegére kiterjednek. Az áttértek közül 33 a lordok házának, 82 az alsó háznak tagja. A hadseregből 145-en tértek át (1 tábornok, 6 ezredes, 7 admirális.) A nemes osztályból, 1000-nél többen konvertáltak, 250 ügyvéd és bíró, 48 orvos 12 miniszteri hivatalnok tért át ez időszakban, Walter Scottnak egész családja, Byron lordnak egy unokahuga, Owen-nek, az angol bibliatársaság alapítójának leánya is a konvertiták közé tartoznak. Sőt alig van anglikán nemes, püspök, előkelő pap, a kinek rokonságában konvertitane volna.

De legnevezetesebb az a körülmény, hogy az anglikán egyház papjai is nagy számmal lépnek át a katolikus egyházba. Newmann (1845) és Manning (1851) számos követőkre találtak. Pedig ez nem kis áldozat, ott bagyni a gazdag anglikán beneficiumokat! S mégis 50 év alatt 500 anglikán pap lépett a katolikus egyházba. Legnagyobb részüknek, minthogy már házasságban voltak, új életpályát kellett kezdeniök.

Míg Európa többi államaiban az áttérések csak sporadikus jelenségek: Angolországban a konverzió folytonosan állandó, sőt növekvő mértéket ölt. Az évi konverziók újabb időben 700—1000 közt ingadoznak csak a műveltebb osztályokból.

Míg így a katolikus egyház folyton erősbödik, az anglikán egyház beléletében óriási gazdasági és állami privilégiumai mellett is bizonyos bomlasztó jelenségek mutatkoznak. A szektáriusok száma folyton növekszik, kik a hiveiket ugy szólván kivétel nélkül az anglikán egyházban nyerik. Magában az anglikán egyházban az oxfordi mozgalom óta rendkívül szétágazók a vallási irányzatok, de folyton nagyobb tért hódít a római egyház beléletének és szertartásainak utánzása. Ma már az anglikán egyház konstitúciójának harminczkilenc fejezetével a leg többben nem sokat törődnek. Papok és laikusok utánozzák a katolikus szertartásokat, egymásután fogadják el gyakorlatilag a katolikus dogmákat a gyónásról, a szent miséről, az oltári szentségről, a tisztító tüzről, a Mária és szentek tiszteletéről. Az anglikánusoknak is vannak már szerzeteseik, apáczaik; a böjt, olvasó, tömjén s egyéb katolikus dolgok nem ismeretlenek már náluk. Papjaik közt a régi egyház, főleg a patrisztika és régi liturgia tanulmányozása mind szélesebb körben terjed, sőt a legújabb időben már a celiátusnak is akadnak pártolói.

E jelenségek mellett nem lehet csodálni, hogy az unió eszméje gyakrabban föl-fölmerül ugy az anglikán, mint a katolikus részen.

A katolikusok között 1846-ban George Spencez (konvertia szerzetes) ima-egyesületet alakított, melynek célja Angolország megtérítéseért imádkozni. Ez imaegyesület rendkívül elterjedt.

Nagyobb mérvű mozgalom keletkezett az unió érdekében 1864. körül az anglikánok főleg a puseysmus hivei között, a kik azt hitték, hogy az unió bizonyos kompromisszum, egyezkedés alakjában létesülhetne. A katolikusok között is itt-ott visszhangra talált e mozgalom. Ekkor írta Manning

biboros hires munkáját: „England and Christendom“, melyben kifejti, hogy a katolikusok vallási kérdésekben kompromisszumot nem köthetnek; unió csakis a katolikus hitigazságok teljes és föltétlen elfogadása mellett lehetséges.

Az anglikán rituálisták azonban az unió érdekében tovább mozogtak, sőt 1875-ben Rómában is kerestek összekötöttéseket, főleg számos pap késznek nyilatkozott az áttérésre, ha 1. papi ordinációjuk érvényesnek ismertetik el, 2. ha feleségeiket megtarthatják, 3. ha liturgia-nyelvnek az angol engedélyeztetik. Azonban ennek a mozgalomnak sem volt eredménye.

Alakult az anglikánok között egy társulat is, mely az összes keresztények egyesítését célozza kompromisszumok alapján. E társulatot azonban a katolikus püspökök, legújabbán Vaughan westminsteri kat. bibornok-érsek, elítélték s a katolikusoknak megtiltották a társulathoz való csatlakozásukat.

Katolikus részről legújabbán Vaughan kardinális hozta szóba az unió eszméjét a Catholic Truth, (Society, mely bizonyos tekintetben a mi Szent-István Társulatunkhoz hasonlítható) 1894-ik évi szeptember 9–12-én Prestonban tartott gyűlésén. A keresztények egyesüléséről beszélt az angol kardinális; rámutatott amaz általunk fentebb felsorolt örvendetes szimpptomákra, melyek az anglikánoknak közeledését jelzik a római egyházhoz, de ő is elődjéhez, Manninghoz hasonlóan hangsúlyozta, hogy hit dolgában alkuvásnak helye nincsen s egyesülés csak úgy lehetséges, ha a katolikus hitet teljes egészében elfogadják. Vaughan beszéde egész Angliában nagy feltűnést keltett; a nagy lapok: Times, Standard, Daily Telegraf bő kivonatokban s rokon-szenvesen ismertették.

E gyűlés után történt, hogy XIII. Leó pápa a keleti unió érdekében Kelet patriárkáit Rómába hívta tanácskozársra. Angolországban mind sűrűbben felhangzott az óhaj, hogy az anglikán unió érdekében is üdvös volna, ha a római szentszéktől indulna ki az akció. S úgy látszik, XIII. Leó pápa e felhangzó óhajoknak eleget akar tenni. Vaughan kardinális Rómába hívta, hogy az anglikán unió érdekében indítandó akcióról vele tanácskozzék. (P. K.)

IRODALOM.

— **Katolikus polgári és felsőbb leányiskolai tankönyvek ára** czim alatt Ember Károly az angol-kisasszonyok vezetése alatt álló budapesti kir. kath. tanítóképező intézet képzőtársa, a Szent-István-Társulat tudományos és irodalmi osztályának tagja és Hottobágyi Antal székesfővárosi tanár egy tankönyv sorozatot indítottak meg. Azon örvendetes jelenség, hogy kath. nőnevelésünk, különösen a fáradszatos és szakképzett szerzetesnőink vezetés alatt, az újabb időben oly szépen fellendült, minden jó katolikus keblét megelégedéssel tölti. Sajnos azonban, hogy a szép cél elérésére nincsenek alkalmas eszközeik, nincsenek megfelelő tankönyvek. Mert a most használatban lévő e nemű tankönyvek a kényszerítő körülmények miatt használatatván (nem lévén más!) bizony mindent szolgálnak, csak a kath. nőnevelés ügyét nem. E hiány pótlását célozzák a jönevű szerzők megindított vállalatukkal. Az Olvasókönyv a polgári és felsőbb leányiskolák I. és II. osztályai számára még május hóban

kikerül a sajtó alul. A III. oszt. olvasókönyve, a IV. oszt. részére Irodalomtörténet és olvasókönyv, Magyarország története (művelődéstörténeti és alkotmánytani bővítéssel) Világtörténet rövid idő alatt, még a jövő tanév megnyitja előtt kikerülnek a sajtó alul. Kiadó Lampel Róbert cs. és kir. udvari könyvkereskedő Budapesten, ki mindent elkövet, hogy a kiállítás tetszetős, sőt díszes legyen s nem kimél áldozatot, hogy sikerült művészi kivitelű illusztrációkkal lássa el e munkát. Szerzők tisztelettel kérik a főtisztelendő fejedelműke- és főnöknöket, kiknek vezetése alatt polgári, felsőbb vagy más e nemű leányiskola van, valamint az-enemű intézetek igazgatóit, tanárait és tanítónőit, hogy a jelzett olvasókönyveket már a jövő 1895 — 96-iki tanév tankönyvjegyzékébe felvevni kegyeskedjenek.

— **A Kálmária tragédiája.** A magyar katolikus irodalom ismét egy becses munkával gazdagodott. A kritika osztatlan elismeréssel fogadta a művet és a nyugoteuropai népek egymásután siettek a művet nyelveikre áttütni. Schmidt Ferencz esztergom egyházmegyei áldozár magyar nyelvre fordítván a munkát, hálára kötelezett azzal minden katolikus, minden keresztényt, a kibem még nem halt el a vallásosság, a mindnyájunkért meghalt Krisztus isteni tanainak követése, Ezért is melegen ajánljuk a jól fordított munkát olvasóink figyelmébe. A 264 oldalra terjedő és elegáns kiállított kötet ára füzve 1 ftr 20 kr., díszesen kötve 1 ftr 80 kr. tiam e. s. Megrendelhető a fordítónál, Budapest erzsébetvárosi plébánia.

— **A Katschthaler féle dogmatika magyarul.** Dr. Kiss János pápai kamarás, a Szent-István-Társulat igazgatója, ki már évek óta fáradszatos munkával és a legszébb sikerrel műveli a kath. egyházi irodalmat a magyar fordításban kiadni szándékozik Katschthaler János felsz. püspök és salzburgi kanonok Dogmatikáját, melyet a kritika mindenütt föltétlen magasztalással fogadott, a miért is csak a legmelegebben ajánljuk. Dr. Kiss most újra sűrűn felkéri a magyar katolikus egyházi irodalom iránt érdeklődőket, nevezetesen az egyháziakat, továbbá hittudományi intézeteink előjáróit és könyvtáraink igazgatóit: sziveskedjenek e műre megrendeléseiket minél előbb megtenni. Szinte lebetetlennek tartom, — ugymond — hogy az illetékes közönség ily időszertű, sőt szükséges vállalkozást cserben hagyjon. Nagy 8-rét. Igen finom papír, szép kiállítás, 6 nagy kötet, egyenkint mint egy 32 iv. Egy kötet ára füzve 3 ftr 20 kr. (etiam erga sacra 11), erős és díszes félbörkötésben bőrsarkokkal 4 ftr 20 kr. (erga sacra 14). Tehát az egész mű füzve 19 ftr 20 kr. (erga s. 84). Papnövendékek 20%-nyi árleengedésben részesülnek. Kaptható havi 1 frtos részletekben is. Megrendelések dr. Kiss János címére intézendők Budapest IV. Királyi Pál utca 13.

— **A Kath. Tanügy** cz. korrekt katolikus szellemű tanügyi lapnak f. évi 10 ik száma igen bő és szakszerű tartalommal jelent meg. Melegen ajánljuk a kath. tanterviak pártfogásába. Szerkesztője dr. Komlossy Ferencz esztergom kanonok. Az előfizetési összeg, évi 2 ftr, Budapestre (VI Szondi-utca 38. sz.) küldendő.

— **Iskola.** Bodnár Gáspár kath. tanügyi folyóiratának f. évi 5. füzeté gazdag pedagógiai tartalommal jelent meg. A folyóirat előfizetési ára egy évre 2 ftr, mely összeg a szerkesztő címére Szatmárra küldendő.

— **A legújabb Deharbe** — Tóthfalusi Róm. Kath. Káté az egyedüli elterjedt könyv, melyet nem nélkülözhetnek sem a bitelemzők, sem a főtiszt. papság, sem egyáltalában mindazok, kik tanítással vagy prédikálással foglalkoznak. A 28 ives mű megrendelhető 1 frt 60 kr., vagy 4 int. Tóthfalusi Dániel hittanár, s bitelemzőnél Szatmáron.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Bérmálás** lesz a székesegyházban pünkösdi első napján a férfi s második napján a női bérmálások részére.

— **Zsinatvizsgát tettek** f. é. május 14. 15. napjain: Georgievits Sándor orlathi, Szabó Ferencz bonezhidai, Balló János gyergyó-csomafalvi, Müller János hunyad boiczaí lelkészek, — Héjja Kálmán székesegyházi és Balázs Ferencz gyergyó-szárhegyi segédlelkészek.

— **Az angol néphez intézett pápai encyklika hatása** mély és tartósnak ígérkezik. Az angol lapok nem szünek meg foglalkozni vele. Mindnyájan tisztelettel elismerik a levél magasztos keresztény szellemét és az angol nemzet iránt benne nyilvánuló nagy szeretetet és rokonszenvet. A ritualistákra s általában az előkelő angol társadalmi körökre, melyek a kath. egyházzal már eddig is rokonszenveztek, a pápai encyklikának egyelőre kiszámíthatatlan hatása lesz. Már is két nevezetes conversióról emlékeznek meg a lapok, az encyklika hatása alatt. Két anglikán pap, egyszeri elolvasására a pápai levélnek, jelentkezett a kath. egyházba való felvételre. Mindaketten dús javadalmat hagynak el, s egyikök egész családját is áthozza magával a hitegységére.

— **Ima az egyházak egyesüléseért.** „Görög püspök, ki a pápáért imádkozik“ czim alatt írják Scio szigetéről az „Osservatore“-nak: Husvéthétön az aegiai tenger történelmi nevezetességű szigetének görög lakossága megtartotta a föltámadást. Midőn a róm. kat. püspök, Msgr. Nicolosi Dénes megtudta, hogy a körmenet nemsokára a kat. templom előtt fog elhaladni, meghuzatta a harangokat, míg elmegy a körmenet. A görög metropolitát, ki az egész papsággal a körmenet élén járt, a római kath. püspök előzenyessége anyyira meghatotta, hogy jelt adott és megállította az egész procezzsiót a templom főbejárata előtt. És e jámbor sokaság élén hangosan imádkozott a két egyház egyesüléseért, a latin egyház jeles feje, a római pápa XIII. Leo ő Szentségéért, nemkülönben Msgr. Nicolosi püspökért. A barátságna e kölcsönös megnyilatkozása a legmélyebb benyomást tette a hívő népre.

— **A hitegységért.** A pápa szózatát Angolországban

buzgó imádság előzte meg a hitegységért. Az anglikán protestantizmus egyházi feje, Canterbury érseke, mintegy elébe ment a pápai szózatnak és legújabb főpásztori levelében „rettentések“ nek nevezte a mult szakadásait, lelkesen buzdítja hiveit, hogy „öbajtsák és szeressék a keresztény egyeséget“, kijelentve azt is hogy a keresztény vallások egyesülésének világszerte mutatkozó vágya „csak az Urtól“ származhatik. Imákat rendel a hitegységért pünkösdi napjára s reméli, hogy sok szív fog imádkozni Istenhez ezért a hitegységért. . . Magyar protestánsaink! Kérünk benneteket, imádkozzatok — velünk! A magyar államiság jelen elkereszténytelenedése elég intelmül szolgál.

— **Br. Kaas Ivorról** régóta tudva van, hogy legkedvesebb olvasmányai közé tartozik: Kempis Tamás könyve. Legutóbb Nogáll János püspök elküldte neki a saját fordításában kiadott Kempis Tamásnak remek, illusztrált diszkötött példányát. Br. Kass Ivor erre a püspökhöz a következő levelet intézte:

Budapest, 1895. ápril 22-ikén.

Méltóságos Uram!

Nagy az én örömem és gyönyörűségem, melyet Méltóságod kegyességének köszönhetek. Szegény és szerencsétlen ifju valék, midőn Kempis Tamás könyve szolgált erősítőnek és vigasztalásul s azóta negyedszázadon keresztül irányítúje viharos életemnek. Két kis könyv, az Új testamentom és ez miket legtöbbször becsülök s legtöbbször forgatok. Pázmány fordítását használok. Méltóságodnak gyönyörű képes kiadását nem ismertem s most ajándéku és kitüntetésképen adott nekem. Nagyon köszönöm.

Meglepett engem ismeretlen és érdemlelent Méltóságod figyelme és szeretete. De kérem boesásson meg, ha márczius 12 ről kelt levelére nem feleltem, én a könyvet és levelet csak tegnapelőtt, ápril 20-ikán kaptam meg.

Az előszó nagyon érdekelt. A fordítás tömör, szabatos, érthető és magyaros. A Pázmányénál könnyebb. A kiállítás műbecse nemesak a kivitelben és rajzban, hanem a feltogás mélységében, értelem és érzésben is nyilvánul.

Hibásnak csak a 43. lapon a képengondolt feszületet találtam, hol az angyal a kelyhet Krisztus Urunk sebe alá tartva, a seb a jobb oldalon s nem a szív alatt van rajzolva. Cuncta licent pictoribus.

E könyv nekem örök emlék lesz s fiamé halálom után.

Hálámhoz fűzöm hódolatomat s mély tisztelettel maradok méltóságodnak

alázatos szolgálja:

K a a s I v o r.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: **Forster János.**

Szerkesztőtársak: **Bálinth György, Dr. Cserni Béla, Fejér Gerő, Vass Albert**

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárrt.